NORAKSTS

Lieta Nr.A42770209
A403246-10/15

S P R I E D U M S
L a t v i j a s t a u t a s v ā r d ā

Rīgā 2010.gada 4.novembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese A.Reitupe,

piedaloties pieteicējas AS „Latvenergo" pilnvarotajai pārstāvei *L.D.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas pilnvarotajiem pārstāvjiem *J.J.* un *J.M.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz AS „Latvenergo" pieteikumu par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2009.gada 25.marta lēmuma Nr.60 „Par AS „Latvenergo" ražotnē TEC-2 saražotās siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu piemērošanas kārtību" atcelšanu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] Ar Sabiedrisko pakalpjumu regulēšanas komisijas (turpmāk arī – atbildētājs vai Regulators) 2009.gada 25.marta lēmumu Nr.60 „Par AS „Latvenergo" ražotnē TEC-2 saražotās siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu piemērošanas kārtību" (turpmāk arī – Lēmums) nolemts AS „Latvenergo" piemērot Regulatora apstiprinātos ražotnē TEC-2 saražotās siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifus (2008.gada 27.augusta lēmums Nr.269 (turpmāk arī - Lēmums Nr.269) Latvijas Vēstnesis, 2008, Nr.134) līdz lēmuma pieņemšanai par tarifu apstiprināšanu, tos piemērojot atbilstoši piemērojamam dabasgāzes diferencētajam tirdzniecības gala tarifam (pie minimālās dabasgāzes tirdzniecības cenas - 110 Ls/tūkst.n.m^3 un tai atbilstošas piemērojamās dabasgāzes tirdzniecības gala tarifa cenas - 135,93 Ls/tūkst.n.m^3).

Lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[1.1] Regulatora rīcībā esošā informācija par straujajām dabasgāzes cenas svārstībām, dabasgāzes tirdzniecības cenas prognozi 2009.gada maijā un iespējamā situācija, ka AS „Latvenergo" maijā nevarēs piemērot atbilstoši faktiskajai dabasgāzes tirdzniecības cenai un attiecīgi piemērojamam dabasgāzes diferencētajam tirdzniecības gala tarifam apstiprinātu siltumenerģijas tarifu, ir pamats, lai Regulators pats pēc savas iniciatīvas ierosinātu administratīvo lietu saskaņā ar Administratīvā procesa likuma

(turpmāk arī – APL) 57.pantu par AS „Latvenergo" ražotnē TEC-2 saražotās siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu piemērošanas kārtību.

Minētais norāda uz administratīvā akta izdošanas nepieciešamību un piemērotību, lai AS „Latvenergo" būtu tiesisks pamats siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu piemērošanai situācijā, kad dabasgāzes tirdzniecības cena kļūst zemāka par 185Ls/tūkst.n.m^3 (APL 66.panta pirmās daļas 1. un 2.punkts).

[1.2] 2009.gada 6.martā saņemtajā AS „Latvenergo" ražotnē TEC-2 saražotās siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu projektā ir iekļauta ne tikai dabasgāzes tirdzniecības cenas samazināšanās, bet arī AS „Latvenergo" izmaksu pieaugums, līdz ar to nepieciešama detalizēta tarifu projekta izvērtēšana, un tādējādi tarifu spēkā stāšanās ar 2009.gada 1.maiju nav iespējama.

[1.3] Tā kā Regulatora funkcija ir aizstāvēt lietotāju intereses un veicināt sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību, Regulators uzskata, ka ir būtiski operatīvi reaģēt. Sabiedrisko pakalpojumu lietotāju interesēs ir, lai sabiedriskā pakalpojuma sniedzējs savas izmaksas atspoguļotu atbilstoši attiecīgajā mēnesī piemērojamam dabasgāzes tirdzniecības gala tarifam. Tā kā tarifu piemērošanas kārtība saistīta tikai ar dabasgāzes tirdzniecības cenas samazināšanos, ar Lēmumu netiek ierobežotas AS „Latvenergo" intereses.

[1.4] Regulators ir izvērtējis AS „Latvenergo" padomes sēdē izteikto viedokli. Ar Lēmumu netiek noteikti jauni tarifi, bet tiek piemēroti ar Lēmumu Nr.269 noteiktie, spēkā esošie tarifi. Tādēļ AS „Latvenergo" norāde uz tarifu noteikšanas principu neievērošanu ir nepamatota.

[1.5] Izpildot likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 9.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto funkciju, un ievērojot ar Regulatora 2005.gada 21.decembra lēmumu Nr.311 apstiprinātās Koģenerācijas stacijā saražotās siltumenerģijas un koģenerācijas stacijā ar jaudu virs četriem megavatiem saražotās elektroenerģijas tarifu aprēķināšanas metodikas (turpmāk arī – Metodika) 52.^{1}punktā noteiktos ietvarus, apstiprinātie AS „Latvenergo" ražotnē TEC-2 saražotie siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifi ir piemērojami atbilstoši attiecīgajā mēnesī piemērojamam dabasgāzes diferencētajam tirdzniecības gala tarifam.

[2] 2009.gada 27.aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemts AS „Latvenergo" (turpmāk arī – pieteicēja) pieteikums par Lēmuma atcelšanu.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2009.gada 5.maija lēmumu pieteikums tika pieņemts un ierosināta administratīvā lieta.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Ar Lēmumu uzliktais pienākums pieteicējai nav saprotams un izpildāms.

Ar Lēmumu Nr.269 tika noteikti elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanas tarifi pie dabasgāzes cenām no 185 līdz 285 Ls/tūkst.n.m^3. Ar šo lēmumu ir apstiprināti divdaļīgi tarifi – vienu tarifa daļu veido jaudas komponente, kas ietver ražošanas pastāvīgās izmaksas un kuras apmērs tarifa

piemērošanas laikā nemainās, bet otru daļu – enerģijas komponente, kas ietver ražošanas mainīgās (pārsvarā tieši izmantojamā kurināmā – dabasgāzes) izmaksas, kas mainās atkarībā no ražošanas procesā izmantotās dabasgāzes cenas.

Tā kā zemākie apstiprinātie tarifi ir pie dabasgāzes tirdzniecības cenas 185 Ls/tūkst.n.m^3 , nav iespējams piemērot Regulatora *apstiprinātos* tarifus pie dabasgāzes cenas 180 Ls/tūkst.n.m^3 un zemākas, jo šādus tarifus Regulators ar Lēmumu Nr.269 nemaz nav apstiprinājis.

Regulators ar Lēmumu pēc būtības ir noteicis jaunus siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanas tarifus, nevis to piemērošanas kārtību, jo Lēmuma lemjošajā daļā iekļautajā tabulā Regulators noteicis jaunas siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanas tarifa enerģijas komponenšu vērtības, kādu Lēmumā Nr.269 nav.

Tādējādi Lēmumā noteiktais nav izpildāms, jo Lēmumā Nr.269 nav Regulatora apstiprinātu siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanas tarifu pie dabasgāzes tirdzniecības cenām 180 Ls/tūkst.n.m^3 un zemākām.

[2.2] Lēmums ir pretrunā ar likumā „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoru" un Metodikā noteikto tarifu noteikšanas kārtību.

[2.2.1] Lēmumā noteiktos tarifus nav aprēķinājis sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs. Likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoru" 19.panta pirmās daļas regulējuma, ka tarifu aprēķina sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, nepieciešamību paskaidro likuma 20.pants, proti, tarifu apmēram ir jāatbilst sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas pamatotām izmaksām. Līdz ar to šāds regulējums nav nejaušs; ir būtiski, lai tarifu aprēķina sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, jo tikai tā rīcībā ir visa nepieciešamā informācija par pakalpojuma izmaksām, kas jāsedz ar tarifu.

[2.2.2] Lēmumā nav norādes par atbilstību Metodikai. Regulators nav norādījis pēc kādas formulas un no kādām izmaksām ir izdarīts tarifa vērtības aprēķins.

[2.2.3] Nav konstatēta noteikto tarifu atbilstība pamatotām izmaksām, tādējādi radot šaubas, vai Lēmums atbilst likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoru" 20.pantam.

[2.2.4] Nav noteikts tarifu spēkā stāšanās termiņš. Tādējādi nav izpildīts Likuma 21.panta septītajā daļā noteiktais Regulatora tiesiskais pienākums.

AS „Latvenergo" ir būtiski, lai siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanas tarifi būtu noteikti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, jo gan līgums ar AS „Rīgas siltums", uz kura pamata AS „Latvenergo" pārdod saražoto siltumenerģiju, gan Ministru kabineta 2009.gada 17.marta noteikumi Nr.221 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā", uz kuru pamata AS „Latvenergo" pārdod saražoto elektroenerģiju, pieprasa normatīvajiem aktiem atbilstoši apstiprinātus siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanas tarifus.

[2.3] Lēmums pieņemts, neievērojot procesuālās tiesību normas.

Lēmuma pieņemšanas brīdī bija spēkā vairākas speciālās tiesību normas, kas noteica iespējamās Regulatora darbības šādā situācijā: 1) saskaņā ar

Metodikas 52.[1]punktu Regulators varēja pieprasīt komersantam iesniegt jaunu tarifu projektu; 2) saskaņā ar Metodikas 52.[1]punktu – noteikt tarifa piemērošanas kārtību; 3) saskaņā ar Metodikas 54.punktu – ierosināt apstiprināto tarifu pārskatīšanu, tai skaitā piemērot neparedzēto izmaiņu faktoru; 4) saskaņā ar Lēmumu Nr.269 – atcelt lēmumu, ar kuru apstiprināti spēkā esošie tarifi.

Ņemot vērā, ka Regulatoram šajā situācijā bija iespējams izvēlēties vienu atbilstošāko rīcības veidu no vairākiem, tad jāsecina, ka pieņemtais Lēmums ir brīvais administratīvais akts un to regulē attiecīgās APL normas.

[2.4] 2009.gada 10.martā – dienā, kad AS „Latvijas Gāze" publicēja laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" dabasgāzes tirdzniecības cenas prognozi 2009.gada maija mēnesim – bija spēkā Metodikas 52.[1]punkta iepriekšējā redakcija. Regulators jau 2009.gada 10.februārī lūdzis AS „Latvenergo" iesniegt tarifu projektu, kas tika iesniegts 2009.gada 20.februārī un atkārtoti 2009.gada 6.martā.

2009.gada 18.martā Regulators izdarīja grozījumus Metodikā, izsakot 52.[1]punktu jaunā redakcijā. Atbilstoši jaunajai procesuālajai normai Regulators šādā situācijā bija tiesīgs izvēlēties vienu no divām darbībām.

Ņemot vērā, ka tarifu projekts pie atbilstošām zemākajām dabasgāzes cenām jau tika iesniegts, secināms, ka Regulators, lūdzot iesniegt tarifu projektu, bija izsmēlis Metodikas 52.[1]punktā noteiktās iespējas un nebija tiesīgs papildus noteikt arī tarifu piemērošanas kārtību.

[2.5] AS „Latvenergo" kā adresāts no Lēmumā norādītajiem apsvērumiem nav guvis pārliecību, ka Komisija ir izvēlējusies piemērotāko un tiesību normām atbilstošāko risinājumu leģitīma mērķa (lietotāju interešu aizsardzība) sasniegšanai.

[3] Atbildētājs - Regulators Administratīvajā rajona tiesā iesniegtajā paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un uzskata to par noraidāmu, Lēmuma pamatotību un tiesiskumu argumentējot ar šādiem apsvērumiem.

[3.1] Pieteicēja atbilstoši APL 73.pantam nav lūgusi izskaidrot Lēmumu ne mutvārdos, ne rakstveidā. Tādējādi pieteicējas arguments, ka ar Lēmumu uzliktais pienākums ir nesaprotams un neizpildāms, kā pamats Lēmuma atzīšanai par prettiesisku un atcelšanu, ir noraidāms.

No 2009.gada 1.maija ne AS „Latvenergo", ne enerģijas lietotājiem nav bijušas problēmas ar Lēmuma piemērošanu – Regulators nav saņēmis nevienu sūdzību vai iesniegumu par ražotnes TEC-2 tarifu piemērošanu.

[3.2] Regulators ir ņēmis vērā tikai dabasgāzes tirdzniecības cenas izmaiņas, pārējās pieteicējas ražošanas izmaksas netika pārskatītas (mainītas). Regulators ir tikai paplašinājis piemērojamās dabasgāzes tirdzniecības cenas amplitūdu, nosakot adekvātas siltumenerģijas un elektroenerģijas divdaļīgo tarifu enerģijas komponentes.

Mainoties kurināmā (dabasgāzes) cenai, mainās arī tarifa mainīgā komponente. Līdz ar to, samazinoties dabasgāzes tirdzniecības cenai līdz līmenim, kas zemāks par Lēmumā Nr.269 norādīto – 185 Ls/tūkst.n.m^3,

lēmuma piemērošana var nebūt iespējama. Vai nu pakalpojumu nebūtu iespējams sniegt, jo tam atbilstošs tarifs nebūtu noteikts (pārkāpjot likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoru" 1.panta nosacījumus par nepārtrauktu pakalpojumu sniegšanu), vai arī pakalpojums tiktu sniegts pie augstākas dabasgāzes tirdzniecības cenas, nekā faktiski piemēro dabasgāzes piemērotājs (pārkāpjot 1.panta nosacījumus par pakalpojumu, kura tarifs atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām). Tādēļ Regulatoram bija pienākums pieņemt Lēmumu, tajā norādot, kāda tarifa mainīgā komponente ir piemērojama pie zemākām dabasgāzes tirdzniecības cenām, nekā Lēmumā Nr.269.

[3.3] Nosakot (apstiprinot) tarifus, Regulators ievēro likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoru" 19.pantā noteikto tarifu noteikšanas procedūru.

Tarifu noteikšanas procedūra ilgst kopumā 120 dienas. Lēmumā ir pamatots, kāpēc konkrētajā situācijā tas tika pieņemts, jo bez tarifu noteikšanas funkcijas Regulatoram likums nosaka arī funkciju aizstāvēt lietotāju intereses. Lēmuma secinošās daļas 4.punktā arī norādīts, ka pieteicēja intereses ar Lēmumu netiek ierobežotas, jo tarifu piemērošanas kārtība saistīta tikai ar dabasgāzes tirdzniecības cenas samazināšanos.

[3.4] Straujo ekonomisko faktoru svārstību pierāda arī tas, ka Regulators ar Lēmumu Nr.269 noteica siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifus atbilstoši desmit dabasgāzes tirdzniecības cenām virs un desmit dabasgāzes tirdzniecības cenām zem piemērojamās dabasgāzes tirdzniecības cenas tarifu projekta iesniegšanas brīdī.

Pildot likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoru" 9.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto funkciju, saskaņā ar APL 17.panta pirmo daļu un pamatojoties uz likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoru" 9.panta pirmās daļas 2.punktu un otro daļu, un 25.panta pirmo daļu, kā arī ņemot vērā dabasgāzes tirdzniecības cenu svārstību amplitūdu, Regulators 2009.gada 4.februārī ar lēmumu Nr.28 pieņēma jaunus grozījumus Metodikā, ar kuriem noteica, ka turpmāk komersants iesniedzot tarifu projektu, tarifu aprēķinā izmanto divdesmit dabasgāzes tirdzniecības cenas virs un divdesmit zem piemērojamās dabasgāzes tirdzniecības cenas tarifu projekta iesniegšanas brīdī.

Dabasgāzes tirdzniecības cenas prognozes ir apstiprinājušās, jo saskaņā ar AS „Latvijas Gāze" laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" publicēto informāciju dabasgāzes tirdzniecības cena 2009.gada maijā ir 170 Ls/tūkst.n.m^3, bet 2009.gada jūnijā un jūlijā tā iespējama pat 145 Ls/tūkst.n.m^3.

Ja Regulators nebūtu pieņēmis Lēmumu, 2009.gada maijā būtu izveidojusies situācija, ka ir spēkā tikai Lēmums Nr.269 ar zemāko dabasgāzes tirdzniecības gala tarifu pie dabasgāzes tirdzniecības cenas 185 Ls/tūkst.n.m^3, kaut gan piemērojamā dabasgāzes tirdzniecības cena ir 170 Ls/tūkst.n.m^3.

Šādā ekonomiskajā situācijā vilcināšanās nebūtu pieļaujama.

[3.5] Pēc būtības Regulators izmantoja visus tiesiski iespējamos līdzekļus, lai noregulētu radušos situāciju. Pieteicēja izvēlējās iesniegt tarifu projektus, kuros bija ne tikai prognozējamās dabasgāzes tirdzniecības cenas izmaiņas, bet arī palielinātas citas izmaksas, kādēļ bija nepieciešams veikt

detalizētu tarifu projektos iekļauto izmaksu izvērtējumu. Turklāt 2009.gada 20.februārī iesniegtais tarifu projekts nebija aprēķināts atbilstoši Metodikai, tādēļ Regulators to noraidīja. Arī 2009.gada 6.martā iesniegtais tarifu projekts nebija pamatots.

Regulators nevarēja atcelt Lēmumu Nr.269, kamēr nestājas spēkā citi likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoru" 19.panta kārtībā noteikti tarifi.

[3.6] Interpretējot Metodikas 52.[1]punktu, saskaņā ar APL 17.pantu ir jālieto nevis gramatiskā tiesību normas interpretācijas metode, kā to dara pieteicēja, bet gan teleoloģiskā, noskaidrojot šīs normas jēgu un mērķi.

Turklāt Metodikas 52.[1]punkts jaunajā redakcijā tika izteikts tikai 2009.gada 18.martā, tātad pēc Regulatora 2009.gada 10.februāra vēstules Nr.1-2.24/362.

[4] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve uzturēja iesniegto pieteikumu, norādot, ka pieteikums tiek uzturēts saskaņā ar APL 82.pantu.

Papildus pieteikumā minētajam atbildētājas pārstāve paskaidroja, ka Likums neparedz Regulatoram tiesības vienpusēji aprēķināt, cik AS „Latvenergo" maksās noteikti pakalpojumi. Konkrētajā gadījumā tarifu piemērošanas kārtība izpaudās kā jaunu tarifu vērtību aprēķināšana. Atbildētājs piemēro asimetrisku regulējumu, kad sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju tiesības tiek ierobežotas ievērojami vairāk.

[5] Atbildētāja pilnvarotie pārstāvji tiesas sēdē pieteikumu neatzina, papildus Lēmumā un paskaidrojumos tiesai minētajam norādot, ka AS „Latvenergo" darbojas kā komersants, kam ir vēlme saņemt maksimālu peļņu. Situācijā, kad ir ekonomiska lejupslīde jāpiemēro saprātīgs risinājums.

Ar Lēmumu nav apstiprināti jauni tarifi. Konkrētajā gadījumā tarifs ir apstiprināta formula, kurā ir viens nemainīgais skaitlis un viens mainīgais skaitlis, kurš atkarīgs no ārējiem apstākļiem. Dabasgāzes cenas ietekme uz tarifu un mainīgo daļu ir tieši pārnesama. Formulu veido AS „Latvenergo" iekšējās izmaksas plus dabasgāzes piegādes tarifa izmaksas. Konkrētajā situācijā formula (tarifs) nenodrošināja iespēju piemērot formulā ietverto dabasgāzes piegādes cenu.

Ņemot vērā ekonomisko situāciju (dabasgāzes cena samazināšanos divreiz), Regulators jau 2008.gada maijā koriģēja tiesisko vidi, papildinot koģenerācijas tarifa aprēķinu metodiku, nosakot tarifu tabulas veidā, lai neveidotos situācija, ka gāzes cenai strauji mainoties, komersantiem ir nobīdes laikā, kurā nav iespējams savlaicīgi atgūt tās izmaksas, kas radušās ar gāzes cenas izmaiņām.

2009.gada janvāra beigās AS „Latvenergo" un citiem komersantiem lūgts pārskatīt tarifus, un iesniegt jaunus aprēķinus, lai tos savlaicīgi apstiprinātu ar maija mēnesi, kad iespējama cenu izmaiņa, kā arī uzsāktu to piemērošanu, lai neradītu situāciju, kad tarifs ir noteikts pie vienas gāzes cenas un faktiski gāzes cena ir cita.

Lēmumā enerģijas komponente siltumenerģijas tarifam atšķiras ar tādu pašu soli kā atšķīrās Lēmumā Nr.269. Tas nozīmē, ka aprēķini netika veikti.

Aprēķina princips, kas bija ietverts Lēmumā Nr.269, tika pārnests uz Lēmumu, kas nav uzskatāms par jauna tarifa noteikšanu. Ir atšķirība starp tarifu apstiprināšanu un tarifu piemērošanu. Lēmums nav ietekmējis AS „Latvenergo" izmaksu daļu, t.i., fiksēto daļu, bet tikai attiecas uz to, kā piemērot tarifu formulu ārējo apstākļu izmaiņu gadījumos. Lēmums Nr.269 paredz noteiktas skaitliskās vērtības pie noteiktas situācijas dabasgāzes tirgū. Ja situācija iziet ārpus Lēmumā Nr.269 noteiktās, tarifs paliek nemainīgs fiksētajā daļā, bet mainīgo daļu ietekmē ārējais faktors. Komersantam ir jāsabalansē ieņēmumi un lietotāju intereses. Jābūt mehānismam, kā Regulators var strauji iejaukties situācijā, kad ārēji faktori tik ļoti strauji izmainījušies, ka sākotnējais tarifu lēmums nav piemērojams.

M o t ī v u d a ļ a

[6] Vispusīgi un objektīvi izvērtējusi lietas materiālus, pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, uzklausījusi tiesas sēdē procesa dalībnieku paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka pieteikums nav pamatots un tādēļ ir noraidāms.

[7] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk arī – APL) 250.panta pirmajai un otrajai daļai *tiesa taisa spriedumu, pārbaudījusi, vai: 1) administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus; 2) administratīvais akts atbilst materiālo tiesību normām; 3) administratīvā akta pamatojums attaisno adresātam uzlikto pienākumu vai tam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības. Tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā. (..).*

[8] Tiesa lietā konstatē šādus faktiskos apstākļus.

[8.1] Ar Regulatora 2008.gada 27.augusta lēmumu Nr.269 *(lietas 12.-14.lapa)* apstiprināti AS „Latvenergo" ražotnē TEC-1 un TEC-2 saražotās siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifi *(lietas 12. – 14.lapa)*.

[8.2] 2009.gada janvāra beigās Regulators lūdz AS „Latvenergo" pārskatīt ar Lēmumu Nr.269 noteiktos tarifus *(lietas 4.lapa)*.

[8.3] 2009.gada 20.februārī Regulators saņēma no AS „Latvenergo" ražotnē TEC-2 saražotās siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu projektu *(lietas 27.lapa)*.

[8.4] Ar Regulatora 2009.gada 4.marta lēmumu Nr.44 AS „Latvenergo" 2009.gada 20.februārī iesniegtais tarifu projekts noraidīts *(lietas 26.lapa)*.

[8.5] 2009.gada 6.martā Regulators atkārtoti saņēma AS „Latvenergo" ražotnē TEC-2 saražotās siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu projektu *(lietas 27.lapa)*.

[8.6] 2009.gada 10.martā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" publicēts AS „Latvijas Gāze" paziņojums par prognozētajām dabasgāzes tirdzniecības cenām 2009.gada maija mēnesim 170 Ls/tūkst.n.m^3 *(lietas 32.lapa)*.

[8.7] 2009.gada 8.maijā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" publicēts AS „Latvijas Gāze" paziņojums par prognozētajām dabasgāzes tirdzniecības cenām 2009.gada jūnija mēnesim - 145 Ls/tūkst.n.m^3 *(lietas 33.lapa)*.

[8.8] 2009.gada 25.martā pieņemts Lēmums *(lietas 8.-11.lapa).*

[8.9] Ar 2009.gada 27.maija lēmumu Nr.175 „Par akciju sabiedrības „Latvenergo" ražotnē TEC-2 saražotās siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu projektu" noraidīts AS „Latvenergo" 2009.gada 6.martā iesniegtais tarifu projekts *(lietas 45.lapa).*

[8.10] Ar 2009.gada 2.oktobra Komisija lēmuma Nr.265 (turpmāk arī – Lēmums Nr.265) 3.punktu atcelts Lēmums un apstiprināti jauni tarifi *(lietas 45.-47.lapa).*

[9] Lietā ir strīds par to, vai atbildētājs noteica ar Lēmumu jaunus tarifus vai arī Lēmumā Nr.269 noteikto spēkā esošo tarifu piemērošanas kārtību.

[10] APL 82.panta pirmā daļa noteic, ka administratīvo aktu var apstrīdēt tad, ja tas jau ir izpildīts vai citādi zaudējis spēku, šādos gadījumos: 1) atlīdzinājuma pieprasīšanai saskaņā ar šā likuma 8.nodaļu; 2) lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos.

Tādējādi, ja tiesvedības laikā pārsūdzētais administratīvais akts tiek atcelts, tiesai vairs nav jālemj par tā atcelšanu, taču tiesai saglabājas pienākums vērtēt atceltā administratīvā akta tiesiskumu, kā tas izriet no APL 103.panta pirmās daļas.

Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve uzturēja pieteikumu, pamatojoties uz APL 82.panta pirmās daļas 2.punktu, proti, Lēmuma tiesiskuma izvērtēšana ir nepieciešama, lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos, jo pieteicējas ieskatā Regulators pārkāpis savas kompetences robežas.

Ņemot vērā, ka ar 2009.gada 2.oktobra Regulatora Lēmuma Nr.265 3.punktu Lēmums atcelts un apstiprināti jauni tarifi, tiesa izvērtēs Lēmuma tiesiskumu.

[11] Likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" (turpmāk arī - Likums) mērķis ir nodrošināt iespēju saņemt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, kuru tarifi (cenas) atbilst *ekonomiski pamatotām izmaksām* (1.pants). Saskaņā ar Likuma 2.panta otro daļu enerģētika ir regulējama sabiedrisko pakalpojumu komercdarbība.

Atbilstoši Likuma 5.pantam sabiedriskos pakalpojumus regulē sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas iestāde jeb regulators, kas darbojas neatkarīgi un patstāvīgi, izpildot šajā likumā noteiktās funkcijas, pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus, lai aizstāvētu lietotāju intereses un veicinātu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību saskaņā ar taisnīguma, atklātības, neitralitātes, vienlīdzības un proporcionalitātes principiem.

Likuma 6.panta pirmā un otrā daļa noteic *(redakcijā, kāda bija spēkā uz Lēmuma pieņemšanas dienu)*, ka sabiedriskos pakalpojumus regulējamās nozarēs regulē valsts vai pašvaldību sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas iestāde. Regulators patstāvīgi pilda tam ar likumu nodotās funkcijas un savas kompetences ietvaros patstāvīgi pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus, kas ir saistoši konkrētiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un lietotājiem.

Regulatora funkcijas ir noteiktas likuma 9.pantā – tajā skaitā aizstāvēt lietotāju intereses un veicināt sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību, noteikt tarifu aprēķināšanas metodiku, kā arī noteikt tarifus.

No minētā izriet, ka enerģētikā kā regulējamā sabiedrisko pakalpojumu nozarē Regulatora pienākums ir noteikt tarifu aprēķināšanas metodiku un tarifus, kuri atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām.

[12] Likuma 20.pants noteic, ka *tarifi nosakāmi tādā apmērā, lai lietotāju izdarītie tarifu maksājumi segtu sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti atbilstoši licences nosacījumiem tās termiņā, ja nozares speciālie likumi neparedz citus tarifu noteikšanas principus. Ja mainās rentabilitāti ietekmējošie faktori, regulators var ierosināt tarifu pārskatīšanu*.

Šeit likumdevējs formulējis trīs vispārējos principus tarifu apmēra noteikšanā: 1) tarifu maksājumiem jāsedz sabiedrisko pakalpojumu izmaksas; 2) tarifu maksājumiem jānodrošina sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāte (ja nav paredzēti citi noteikumi) un 3) sabiedrisko pakalpojumu regulators var ierosināt tarifu pārskatīšanu, ja mainās sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti ietekmējošie faktori.

[13] Ar Lēmuma Nr.269 2.punktu tika apstiprināti AS „Latvenergo" ražotnē TEC-2 saražotās siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifi (bez pievienotās vērtības nodokļa) pie dabasgāzes tirdzniecības gala tarifiem (Ls/tūkst.n.m^3) atkarībā no dabasgāzes tirdzniecības cenas (Ls/tūkst.n.m^3). Ar minēto lēmumu siltumenerģijas tarifi noteikti pie dabasgāzes tirdzniecības cenas 185 Ls/tūkst.n.m^3 un tai atbilstošā piemērojamā dabasgāzes tirdzniecības gala tarifa cena noteikta 210,93 Ls/tūkst.n.m^3.

Tādējādi ar Lēmumu Nr.269 noteikta minimālā dabasgāzes tirdzniecības cenu amplitūda no 185 līdz 210,93 Ls/tūkst.n.m^3.

[14] 2009.gada 10.martā AS „Latvijas Gāze" laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" (Nr.38) publicējusi dabasgāzes tirdzniecības cenas prognozi 2009.gada maija mēnesim - 170 Ls/tūkst.n.m^3. Secināms, ka dabasgāzes tirdzniecības cena 170 Ls/tūkst.n.m^3 ir zem Lēmuma Nr.269 2.punktā noteiktās minimālās robežas - 185 Ls/tūkst.n.m^3.

Tādējādi izskatāmajā gadījumā ir mainījušies sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti ietekmējošie faktori – dabasgāzes cena, līdz ar to, atbilstoši Likuma 20.pantam, Regulators bija kompetents ierosināt tarifu pārskatīšanu.

[15] Tarifu noteikšanas kārtību reglamentē Likuma 19.pants. Saskaņā ar Likuma 19.panta pirmo daļu *(redakcijā, kāda bija spēkā uz Lēmuma pieņemšanas dienu)* sabiedrisko pakalpojumu tarifus regulējamās nozarēs sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji aprēķina *saskaņā ar noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku* un iesniedz regulatoram aprēķināto tarifu projektus kopā ar tarifu aprēķina projektā minēto tarifus veidojošo *izmaksu pamatojumu*.

Siltuma jaudas koģenerācijas stacijā saražotās siltumenerģijas tarifa aprēķina kārtību un koģenerācijas režīmā ražotās elektroenerģijas tarifa aprēķina kārtību koģenerācijas stacijām, kuru uzstādītā bruto elektriskā jauda ir

lielāka par četriem megavatiem nosaka Metodika *(redakcijā, kāda bija spēkā uz Lēmuma pieņemšanas dienu)*.

[16] Kārtību, kādā Regulators nosaka tarifa piemērošanas kārtību atbilstoši piemērojamam dabasgāzes diferencētajam tirdzniecības gala tarifam, ja prognozējamā dabasgāzes tirdzniecības cena un attiecīgais dabasgāzes tirdzniecības gala tarifs neiekļaujas Regulatora apstiprināto tarifu tabulā, reglamentē Metodika.

Metodikas 52.[1]punkts noteic, ka, *ja prognozējamā dabasgāzes tirdzniecības cena un attiecīgais dabasgāzes tirdzniecības gala tarifs neiekļaujas Komisijas apstiprināto tarifu tabulā, komersants pēc Komisijas pieprasījuma iesniedz tarifu projektu vai Komisija nosaka tarifa piemērošanas kārtību atbilstoši piemērojamam dabasgāzes diferencētajam tirdzniecības gala tarifam (redakcijā, kāda bija spēkā uz Lēmuma pieņemšanas dienu)*.

Tātad, lai Regulators būtu tiesīgs noteikt tarifa piemērošanas kārtību atbilstoši piemērojamam dabasgāzes diferencētajam tirdzniecības gala tarifam jāiestājas sekojošiem priekšnosacījumiem: 1) prognozējamā dabasgāzes tirdzniecības cena un attiecīgais dabasgāzes tirdzniecības gala tarifs neiekļaujas Regulatora apstiprināto tarifu tabulā; 2) komersants pēc Regulatora pieprasījuma nav iesniedzis tarifu projektu.

[16.1] Kā jau iepriekš konstatēts, 2009.gada 10.martā AS „Latvijas Gāze" laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" (Nr.38) publicējusi dabasgāzes tirdzniecības cenas prognozi 2009.gada maija mēnesim - 170 Ls/tūkst.n.m^3. Secināms, ka dabasgāzes tirdzniecības cena 170 Ls/tūkst.n.m^3 ir zem Lēmuma Nr.269 2.punktā tabulā noteiktās minimālās robežas - 185 Ls/tūkst.n.m^3.

Pie šādiem apstākļiem, kā to pamatoti norādījis atbildētājs, Lēmumu Nr.269 nevarētu izpildīt sakarā ar faktisko apstākļu maiņu, proti, pakalpojumu nebūtu iespējams sniegt, jo tam nebūtu noteikts atbilstošs tarifs vai arī pakalpojums tiktu sniegts pie augstākas dabasgāzes tirdzniecības cenas, nekā faktiski piemēro dabasgāzes piegādātājs.

Tādējādi secināms, ka ir iestājies Metodikas 52.[1]punktā paredzētais pirmais priekšnosacījums.

[16.2] Ar 2009.gada 4.marta Regulatora lēmumu Nr.44 tika noraidīts AS „Latvenergo" 2009.gada 20.februāra tarifu projekts, jo tas nebija aprēķināts saskaņā ar Metodiku.

2009.gada 6.martā Regulators atkārtoti saņēma AS „Latvenergo" ražotnē TEC-2 saražotās siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu projektus, kurus lūgts apstiprināt ar 2009.gada 1.jūniju. Regulators konstatēja, un par minēto lietā nav strīda, ka 2009.gada 6.marta tarifu projektā ir iekļauta ne tikai samazināta dabasgāzes tirdzniecības cena, bet arī AS „Latvenergo" izmaksu pieaugums TEC - 2 (minētais tarifs noraidīts ar Regulatora 2009.gada 27.maija lēmumu kā nepamatots).

Tiesa, ņemot vērā minētos apstākļus, atzīst par pamatotu atbildētāja secinājumu, ka šādā gadījumā Regulatoram nepieciešama detalizēta tarifu projekta izvērtēšana, atbilstoši Likuma 19.pantam, tādēļ tarifu spēkā stāšanās ar 2009.gada 1.maiju nav iespējama. Līdz ar to secināms, ka AS „Latvenergo"

līdz 2009.gada 1.maijam nebija iesniegusi tarifu projektu, tādējādi ir izpildījies arī otrais Metodikas 52.[1]punktā paredzētais priekšnosacījums.

Tiesas ieskatā pieteicēja, iesniedzamo tarifu projektā papildus iekļaujot izmaksu pieaugumu, apzinājās, ka šādu tarifu apstiprināšana nav iespējama Likuma 19.panta otrajā un trešajā daļā noteiktajā termiņā.

[16.3] Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka Regulators bija tiesīgs ierosināt administratīvo lietu saskaņā ar APL 57.pantu un saskaņā ar Metodikas 52.[1]punktu noteikt tarifu piemērošanas kārtību, atbilstoši piemērojamam dabasgāzes diferencētajam tirdzniecības gala tarifam, proti, apsverot Lēmuma izdošanas lietderību, izdot satura izvēles administratīvo aktu (APL 65.panta trešā daļa un 66.panta pirmā daļa).

[17] Lietā nav strīda, ka divdaļīga tarifa gadījumā tarifs sastāv no fiksētās un mainīgās komponentes, kur tarifa fiksētā komponente sedz ar enerģijas ražošanu saistītās fiksētās izmaksas (algas, nolietojums, remonti, utt.), savukārt tarifa mainīgā komponente sedz kurināmā izmaksas. Mainoties kurināmā (dabasgāzes) cenai, mainās arī tarifa mainīgā komponente.

Tāpat lietā nav strīda par to, ka ar Lēmumu noteiktā tarifu piemērošanas kārtība attiecas tikai uz mainīgo komponenti.

Izvērtējot Lēmumu, tiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā Regulators ir paplašinājis piemērojamās dabasgāzes tirdzniecības cenas amplitūdu, nosakot kāda tarifa mainīgā komponente ir piemērojama pie zemākām dabasgāzes tirdzniecības cenām. Tiesas ieskatā dabasgāzes tirdzniecības cenas robežas pazemināšana (cenas amplitūdu paplašināšana) pie dabasgāzes tirdzniecības cenas izmaiņām, nav uzskatāma par jauna tarifa noteikšanu, jo īpaši pie nosacījuma, ka pieteicējas ražošanas izmaksas (fiksētā komponente) saglabātas nemainīgas.

[18] Tiesa atzīst par nepamatotu pieteicējas argumentu, ka ar Lēmumu tiesiskais pienākums AS „Latvenergo" nav bijis saprotams un izpildāms.

No lietas faktiskajiem apstākļiem izriet, ka pieteicēja Lēmumu ir izpildījusi, turklāt kā pamatoti norādījis atbildētājs, pieteicēja atbilstoši APL 73.panta prasībām arī nav prasījusi izskaidrot ar Lēmumu uzlikto pienākumu. Līdz ar to tiesai nerodas šaubas, ka pieteicējai uzliktais tiesiskais pienākums bijis izprotams, ko pierāda Lēmuma izpilde.

[19] Nav pamatota pieteicējas atsauce uz Likuma 21.panta septīto daļu, proti, ka Lēmumā nav noteikts tarifu spēkā stāšanās termiņš.

Likuma 21.panta septītā daļa noteica, ka *apstiprinātie tarifi stājas spēkā regulatora administratīvajā aktā noteiktajā dienā, taču ne agrāk kā trīsdesmitajā dienā pēc to publicēšanas (redakcijā, kāda bija spēkā uz Lēmuma pieņemšanas dienu)*.

Kā jau iepriekš secināts, ar Lēmumu netika apstiprināti jauni tarifi, līdz ar to Likuma 21.panta septītā daļa konkrētajā gadījumā nav piemērojama. Lēmumā norādīts, ka tas stājās spēkā ar tā pieņemšanas brīdi – 2009.gada 25.martā.

[20] Tarifi tiek noteikti atbilstoši Likuma IV nodaļai (Likuma 19. – 21.pants), un tarifu iesniegšana vienlaikus nenozīmē to apstiprināšanu. Līdz ar

to nav pamatots pieteicējas arguments, ka Regulators, lūdzot iesniegt tarifu projektu, bija izsmēlis Metodikas 52.[1]punktā noteiktās iespējas un nebija tiesīgs papildus noteikt tarifu piemērošanas kārtību.

[21] Ievērojot iepriekš konstatēto, tiesa atzīst, ka Regulators, pieņemot Lēmumu ir rīkojies atbilstoši Likuma 1.pantam, 6.panta otrajai daļai, 7.panta pirmajai daļai, 9.panta pirmās daļas 1.punktam, 20.pantam un saskaņā ar APL 57.pantu, 65.panta trešo daļu un 66.panta pirmo daļu.

[22] Ņemot vērā iepriekš konstatēto, tiesa nonāk pie secinājuma, ka pārsūdzētais Lēmums ir tiesisks administratīvais akts, savukārt pieteikums nav pamatots un tādēļ noraidāms.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. un 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda:

pilnībā noraidīt AS „Latvenergo" pieteikumu par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2009.gada 25.marta lēmuma Nr.60 atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2010.gada 4.novembrī.

Tiesnese *(paraksts)* A.Reitupe

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese _____ A.Reitupe
Rīgā 2010.gada 4.novembrī